

като роби, отколкото като войници, къмъ всичко това като прибавимъ суровитѣ заробвания, потурчвания и непрѣстанны чуми, — ний ще имаме горѣ-долу понятие за това мрачно минало. По край всички тия бѣдствия, нека не забравяме и разбойническитѣ оргии на цѣли орди отъ турци, които, прѣхвърлени тукъ отъ М. Азия, сж привеждали въ трепетъ най-вече югоизточния кѣтъ на България. Пожаритѣ въ Турция сж вървѣли наедно съ чумата — цѣли заселища, видни центрове, сж били обръщани на пепель и гробища. Въ 1660 г. изгарятъ почти едноврѣменно: Бруса, Токатъ, Яшъ, Силистра и София. Отъ одринскитѣ врата ежегодно сж изнисали съ хиляди трупове. Казаното се отнася за градоветѣ, а за селата не се е държало смѣтка. За тѣхъ се говори нацѣло; и дѣйствително, прѣзъ посочената година румелийскитѣ села сж били „свършено обезлюдени“ (Ср. Ham.-Hellert, XI, 103—105).

Можемъ си прѣдстави частно за разселванията въ 1521 г., прѣзъ врѣме дългитѣ и опустошителни походи на Сюлеймана, и изтѣпленията на войскитѣ му слѣдъ несполуката въ 1529 г., на връщане отъ Виена за Одринъ и Ц-дъ. Войницитѣ — българи, каквито е давалъ и Сливенъ, колкото и да сж заемали привилегировано положение, сж сподѣляли всичкитѣ бѣдствия на тия съсипателни войни, очевидно като не равнодушни зрители. Казаното по-рано, че началницитѣ на войводалѣцитѣ и на войницитѣ сж се замѣняли постепенно съ турци или ренегати, ако и носящи българското име войводи, се потвърждава и тукъ, поне отъ прѣзимената на видни турски водители прѣзъ тия усилни години. Още прѣзъ 1497 г., въ турския походъ срѣщу Полша и Русия, се чува турски вождъ Хасанъ Войвода (Hazan Woiwoda въ Ham.-Hellert, IV, 45). Прѣзъ обсадата на Виена (1529 г.) началникъ на Дунавската флота е билъ Касимъ Войвода (ib. V, 375). Титлата му войвода ще е по-скоро отъ това, че е билъ такъвъ на привилегированата българска стража (мартолосои, амартоли) въ видинско (ib V, 120; Ср. Woinak Ahmed Pascha за 1648 г. и т. н.). Въ похода на Сюлейманъ срѣщу Унгария (1543 г.), въ редоветѣ на румелийския беглебегъ, подъ когото е влизало и сливенско, сж били санджакбейоветѣ, алайбейоветѣ, субашитѣ и войводитѣ (ib. V, 368).